

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, foaia de glume „Bobirnaci” și broșurile „Spicuri Economice”, ei pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economi 6 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOL.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

Inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.

== Manuscriptele nu să dau înapoi. ==

DIN PILDELE ALTORA

Cum pustiesc Cehii pe boerii nemți de printre ei.

O foaie ungurească din Deva vorbind despre vinderea la licitație a moșiei baronului Kemény dela Minthia, ne-o spune pe față, că de aceea a alergat în Ardeal o bancă din Pesta, zisă „Altruista Bank”, la licitație, ca să mintuiască această moșie nemeșească și să n'o lase a cădea cumva pe mâni naționaliste, — adică românești!

Cu alte cuvinte se declară războiu plugarului român de cătră băncile maghiare și de alți bogătași ai Ungurilor. Ei își pun toate puterile, ca moșie ungurească să nu treacă mai mult în mână românească!

Păn'acum săracii noștri frați din popor n'au privit, ori n'au voit să privească. în marile moșii nemeșești de printre ei, așezeminte dușmanilor, oamenilor din popor, ci îl priveau și-l mai privesc pe nemeșul ori rămășița de nemeș din castelul cel frumos, ca pe un domn de pământ, cu care ei trăesc bucuroși în pace, îi lucră și pământurile lui, încă lesne de tot, îi cară roada de pe cîmp în curte, îi culeg viile și-i cară bujile cu vinul în pivniți, — și slujesc fără ură, fără a-i face stricăciune, ca și cum ar fi și el un om de-al lor.

Uite, gazetele maghiare ne arată, că greșit văd Românii cînd privesc în acești oameni și în moșiile lor, niște oameni buni pentru poporul de-a cărui palme și brațe se slujesc pentru a-și scoate roadele bogate de pe moșie! Uite; ei văd în acest popor românesc un dușman, în a cărui mână au de grijă, să nu cadă un petec din moșia lor! (Vezi mărturisirea folii maghiare, H-e, în articolul de mai jos „Povestea unei moșii”).

Apoi dacă ei ni-o mărturisesc asta, datorii suntem să deschidem și noi ochii poporului nostru asupra acestui fapt și să-l dăm de gândit asupra lui. Căci aceea tot nu merge, ca... eu cu bine după tine, tu cu ruda după mine!

Dacă ei văd în poporul român un dușman, de ce să vadă acest popor în acești nemeși și în moșiile lor, nește prelini, cărora ei să le lucreze moșiile cu aceeași dragoste ca ori-cărui om bun al lor?

Aci ne aducem aminte de pilda

isteșilor și puternicilor Cehi. Și printre ei erau, ba mai sunt încă, icuși boeri Nemți, Prinți, Conți, Baroni, cu moșii întinse, așa ca Kemény și alți nemeși unguri, pe aici printre noi prin comitatul Hunedoarei. El singur are moșie cit tot satul, ba cit două sate, — deși de porodiță ungurească nici vorbă în tot jurul, nici la zece hotare!

Ce făcură și fac Cehii cu curtea boerească nemeșă icuită între ei? Iaca ce: S'au înjeles oamenii din satul boerului ori Prințului, că ei lui să nu-i mai lucre defel pământurile, ci, acei cari n'ar avea destul de lucru, să și caute lucru prin satele vecine și curtea Neamșului s'o boicoteze, să se ferească de ea. Să-l lase să și aducă el lucrători nemți de unde l'o milui Dzeu. C'apoi vede el ce face cu moșia ce o ține între Cehi, ca o cetate nemeșă în marea cehă.

Se dase un fel de poruncă națională, ca o anatemă, ca un blăstăm, de care toată lumea se ferea să-l calce!

Moșiile boerești nemești de printre Cehi, au ajuns una după alta în mari necazuri, lupându-se cu greutăți ce le stringeau de gît, — și domnul lor ori se pleca, ori pleca! Mulți domni germani de acest fel, s'au dat cu totul pe partea Cehilor, văzînd că dacă trăesc în mijlocul lor, trebuie să fie una cu ei! Alții și-au vindut moșia la altul care avea curagiu a duce lupta mai departe. Cîte-o moșie a schimbat 3—4 stăpîni în 10—20 ani și pe urmă tot a trebuit să se deebătută: ori ajungea în mâni Cehișii ori Domnul ei neamș, se da pe partea Cehilor, și mai mult nici o mișcare nu făcea contra nașunii cehi!

Istoria luptelor naționale cehi, e plină de astfel de pilde minunate. Poporul urma sfaturile conducătorilor naționali ca o armată bine disciplinată poruncile generalilor sei! Și așa au înfrînt pe Nemți de printre ei, și azi ei, Cehii, sunt adevărați Domni pe Ardealul lor, pe Bohemia.

Se întâmplă, că unii lucrători mai săraci, să aibă lipsă de lucru și ar fi intrat în brazda boerului neamș. Ei își cercău pentru asta slobozente dela conducerea partidului lor

național și acea conducere îi slobozea să lucre, dar nu așa de lesne ca unui Ceh, ci pe plată mai mare! Și așa făceau. Iar domnul neamș le da bucuroși și atîta, căci tot îi venea mai bine decît aducîndu-și pe toți lucrătorii din depărtări!

Inchipuiți-vă acum că ar fi așa de bărbat și poporul nostru din Minthia, din Bejan, din Vișel, din Căinel — și și-ar căuta lucru pe departe, că doar să află, și ar lăsa pe Altruista Bank-ul din Pesta, cea care se mărturisește de-adreptul dușmană acestui popor român, — să și aducă dară lucrători, cu palmele, cu plugurile, cu carăle, de departe, din alte sate, aducă și Ciangăi și unguri dacă are, — și ași vedea în curînd cum acești răuvoitori ai poporului nostru, ar învăța minte! Și în scurtă vreme acele moșii de pe hotare românești, ar fi îmbiate Românilor, nu ferite de ei!

Deșteaptă-te și tu Române odată și spune acestor cutezători contrari ai tei „Precum îmi închină, așa și-oiu închină!” Și fii sigur, că nu tu vei rămînea învins în aceasta luptă a vieții! Numai să-și știi învîrti arma cum se cade!

Unele-altele.

Cu viclenie mare...

— Mangriștii brașoveni așîță ura confesională. —

Cu viclenie mare, dar cusută toluși cu ață albă, lucrează penele simbriașe, slugoii politici dela Brașov, cari stau ascunși după zdranța, — ei îi zic steagul, — mangriști „Deșteptarea”.

Această foaie, a cărui suflet e directorul școlii comerciale Arsenie Vlaicu (ce păcat că acest domn aruncă umbră alît de urîță asupra numelui atît de iubit azi la toți Românii, zicîndu-se și el Vlaicu!), — face una din cele mai blăstămate slujbe stăpînilor sei dela Pesta, întru a slăbi pe Români! Azi, cînd certele confesionale sunt alît de stîmpărate, cînd ele au adormit aproape cu totul, — azi Arsenică Vlaicu aruncă pae pe focul aproape slins și suflă de i-se umflă grumazii, ba stau să-l pleznească, ca să aprindă iară între Români focul urei și palîmilor confesionale! El vede, perfidul slugă alui Tisza, că lăudîndu-și stăpîni, nu le face nici

o slujbă deosebită, că nu-l ascultă nici mama pădurii, — și acum, ca să aibă toluși cu ce se fali și pentru ce să-și ceară răsplata dela stăpîn, s'a pus să asmuje pe greco-orientali asupra greco-catolicilor! Căci știe că mai mare stricăciune nici nu poți face azi Românilor și mai bună slujbă Ungurilor, decît ridicîndu-i cumva pe Români unii asupra altora cu făciunile confesionale în mîni!

Incepusem să ne deprindem și să ne cadă așa de bine, văzînd că nici foile bisericesti dela Blaj și Sibiu, nu se mai ceartă între ele. Rar de tot mai vezi cîte-o notiță cu împunsături confesionale. Cu cît trece timpul, par'că scoate Dzeu tot mai mult acest duh rău dintre noi. E și vremea. Spiritul modern al timpurilor de măriri naționale, ne chiamă pe toți în lupta pentru aceste măriri. Mireni ca și profeți începem a ne privi tot mai mult numai cu ochi de Români, nu mai mult prin ochelarii sparși ai confesionalismului. Doar înșiși Archiepiscopii noștri ne dau pilde vii și mult grăitoare în privința asta! An nu se duseră Archiepiscopii gr. orientali acum doi ani la Blaj și se purtară braț la braț cu cei gr. catolici în fața întregului popor?! Au nu mearșă Episcopul neunit dela Caransebeș la așezarea în scaun a fratelui seu în Christos, Episcopul unit al Lugojului? Și altele. Ce va să zică: astea, decît semne venite dela Ei înșiși, că — să ne lăsăm de harțele confesionale, să ne privim, uniți și neuniți, unii pe alții ca frați și mai presus de toate Români!

Cine dar azi vine să mai îmbălească paele confesionale, — cum o face șpioana mangriștă Deșteptarea dela Brașov, să știți frați Români, că acela nu e nici greco-oriental, precît nu e greco-catolic, ci e — o unealtă afurisită și foarte blăstămată în mînilor politice maghiare din Pesta, — care nimic mai arzător nu își dorește, decît a-i vedea pe Români cît mai sfășiați între ei, căci atunci sunt ei mai slabi și se pot mai puțin împotrivi acelei politice de desființare a lor, ce le vine din Pesta!

În slujba acestei politice stă Arsenie Vlaicu cu „Deșteptarea” sa, prin care azi nu știe cum ar arăta pe uniți mai urîși și „primejdioși” (!) pentru frații lor greco-orientali.

E politică foarte vicleană pe care o fac mangriștii Brașovului, dar totuși cusută cu ață albă.

Steagul României, liber!

Ministrul reg. ung. de interne (peste deregătorile din țară) a dat poruncă cătră toate polițiile și deregătorile din țară, că pe viitor să lase în pace pe cetățenii României când, călătorind cu automobilul prin țara noastră, au pe el puse tăblițe ori stegulețe în colorile românești.

Așa. Spunea doar dl ministru Tache Ionescu, cel oprit de poliția vitează dela Ciaba și dela Deva, ba și de cea dela Orăștie!, — că îndată ce merge acasă, vede dsa să se facă rinduială cu steagurile astea! Iaca o făcū. Și anume așa, că sfătoșii din Deva, Ciaba și aiurea, o băgară pe mîneacă!

De-acî încolo pot trece cu steagurile românești pe automobil, cum le place.

Congregație la Deva.

Rugăm pe membrii români ai congregației să nu uite, că pe Marți viitoare în 28 Oct. e convocată congregația de toamnă la Deva.

Să iee parte cu toții!

Luptă vrednică

au dus în congregația dela Aiud vrednicii români dela Blaj. Cînd a fost vorba să se iee la cunoștință numirea noilor ministri, Tisza și soșii, — dl Dr. Maniu a vorbit luminat, cerînd ca congregația să arate că nu are încredere în acest guvern! Pentru o sută și unu de cuvinte temeinice!

Cu multă bărbăție au mai vorbit dnii canonici Gavril Pop, Dr. Izidor Marcu, apoi dl profesor Precup și secretarul metropolitan Dr. Nicolescu, fiecare arătînd că așa cum se face cîrma acestei țări, nu e bine, popoarele, în deosebi cel românesc, nu pot fi mulțumite, — cerînd îndreptarea acestor stări ce duc țara spre prăpastie!

Dar — bați toaca la urechea surdului. Acestora trebuie să le sune ceva mai durduitor în urechi, ca să-i aducă la lumină și la calea cea dreaptă!

Să nu fie foc de paie!

Ziua de 12 Oct. a fost zi de frumoasă sărbătoare culturală în Gherla, cea care prea căzuse în părăgînire în vremea îndelungei păstoriri a vlădicului Szabó cel ce n'avea nici un simț pentru nimic ce e românesc.

Acum se mai primenește aerul în orașul armeano-maghiar. În 12 Oct. a avut loc adunarea Despărțămîntului „Asociațiunii” și cu o cale întemeierea unei biblioteci populare și a unei Casine române în Gherla.

Correspondentul „Gazetel”, vorbind de această întemeiere, în jurul căreia s'au făcut frumoase avînlări a sufletului românesc, — do-

rește să vadă noile așezăminte înflorînd, și bucuria și dragostea ce s'au arătat din privilegiul acestor constituirii, să sporească zi de zi și — să nu fie cumva numai un foc de paie, pe care înfîia suflare de vînt să-l stingă!..

Amin! Așa să fie. Și nu numai la Gherla ci și pe aiurea pe multe locuri!

Dela oraș.

Să pare că iarăși se pune la probă răbdarea românească în Orăștie.

Sunt la oraș vacante trei posturi de funcționari: de senator, de pădurar și de subnotar.

Reprezentanța orășenească a hotărît în ședința sa din urmă, că aceste posturi să fie întregite prin concurs. S'a și publicat concursul în foaia oficioasă a comitatului și termenul de concurs ese în 3 November.

Din cele 3 posturi, cel de senator e post românesc, postul regretatului D. David; cel de pădurar a fost unguresc, al răposatului Bocz, iar cel de vîcenotar s'ăsesc, căci d. Rideli era de fel sas, dat părului.

Bine înțeles, Românii așteptăm, ba pretîndem cu țările, că postul de senator să fie întregit negreșit cu un Român, și să nu se mai împlințe ce s'a împlințat în rîndul trecut, cînd ni-se răpi postul, dîndu-se unui sas, care nu fu în stare a-l ținea cu vrednicie nici doi ani și apoi în al 3-lea an a-l părăsi, lăsîndu-l în cea mai mare încurcătură.

Foaia maghiară din loc, Szászváros, cere ca concetățenii Sași, să nu mai vree să știe de Români nimic, ci, potrivit cumetriei cu Ungurii, să împartă posturile numai ei între ei, înlăturînd cu totul pe Români!

Ne mirăm mult de cutezanța asta a cererii maghiare, — și credem că e peste putință, ce domniile sași să se mai dedea odată la un atac atît de neloyal și nedrept față de Români, cum o făcură de rîndul trecut, — ci vor conlucra și ei la aceea, ca postul să se dee negreșit națiunii care l'a avut de multă vreme, Românilor.

Intrucît de nou s'ar da un atac răpitor față de noi, vom ști să tragem toate încheerile firești din o astfel de pășire dușmănoasă față de noi!

Sărbări culturale în Caransebeș.

„Societatea pentru fond de teatru român” își va ținea adunarea generală în 8 și 9 Nov. n. în Caransebeș.

Iar „Reuniunea învățătorilor ort. români din dieceza Caransebeșului” își va ținea adunarea generală în 9 și 10 Nov. n., tot în Caransebeș.

Din acest prilej, adecă în zilele de 8, 9 și 10 Novembre si. n., vor avea loc și cele 3 reprezentațiuni teatrale ale companiei dramatice Victor Antonescu din București. Se vor reprezenta: „Năpasta”, dramă în două acte și „O noapte furtunoasă”, comedie în 2 acte de I. L. Caragiale, apoi comediele „Legea Ertărei” de M. Landay, traducere de Haralamb Lecca, „Poama Crudă” („O căsnicie”) și drama de Roberto Bracco: „Sacrificiul”. Dl Victor Antonescu va zice și un monolog de George Ranetti.

La aceste mari sărbări culturale ce vor avea loc în centrul eparchiei Caransebeșului în zilele de 8, 9 și 10 Nov. n. 1913 (Sf. Dimitrie și zilele următoare), va lua parte floarea intelectualilor și a țărânimii noastre din Bănat.

Programul amănunțit al acestor sărbări să va publica încă prin foi.

Toți cei-ce doresc să aibă pe durata sărbărilor locuință la hotel sau la particulari, să se adreseze dlui Iuliu Vuia, inv.-director, în Caransebeș. Iar cei cari doresc să iee parte la masa comună de Duminecă, să se anunțe dl Dr. George Lăbonțiu, avocat în Caransebeș. Tacîmul 4 coroane. — Bilete pentru teatru se găsesc la „Librăria diecezană”.

Putrejune cu maja!

Uimitoare descoperiri că de unde își face guvernul bani de buzunar, ca să aibă la alegeri și pentru tot felul de cumpărări de suflete.

Pe patriarhul sîrb Bogdanovici guvernul l'a băgat în pămînt, prin strîmtorarea în care îl adusesese!

Săptămîna trecută a scos la iveală atîta murdărie în jurul partidului „muncii” pe care să razimă Tisza și ceialalți sfinți patrioți de o zamă cu el, — încît omul nu-și poate din destul strîmbe nasul cînd aude încă vorbindu-se de acest partid și de capii sei! Iaca ce s'a descoperit:

O societate streină de oameni cu bani, s'a apucat să zidească pe Margitsziget (un ostrov frumos, mare, la mijlocul Dunării în mijlocul Pestei, loc căutat cu multă plăcere de lumea din capitală) o casină mare pentru tot felul de petreceri, de teatru, restaurante, dar mai ales aveau ei de scop să facă aci, în una din casine, un cuib de joc de cărți așa ca în Montecarlo, jocul zis de „ruletă”, un joc de noroc din cele mai primejdioase, la care te poți îmbogăși în un cîșcît într'o viață întregă, dar și poți rămînea sărac de să nu mai fii vrednic decît un glonț de pistol! E ruleta unul din jocurile cele mai tare oprite, ca trîgînd după sine foarte multe nenorociri. În jurul unei astfel de casine în fiecare zi vezi cite-un om ori doi, trîgîndu-și un glonț în cap, că și-a pierdut toată averea și n'are ce mai căuta

pe lume! Nu se găsesc astfel de casine cu „ruletă” decît două ori trei în toată Europa, că nu le sufăr guvernele.

O companie de oameni streini și cu bani (Nemți, Belgieni, Francezi, etc.) cari în încă astfel de casine în 2 locuri, și-au pus ochii pe Pesta. Au pipăit aci oamenii și au zis: „Acis de-ai nostri! De dăm o cinste boerească domnilor dela cîrmă, aștia ne lasă!”... Era Lukács la cîrmă și Tisza era „sufletul” partidului lui Lukács. Și au venit streinii și au format în Pesta o societate zisă „Általános Forgalmi R. T.” și au făcut statutele Casinei celei nouă și le-au înaintat lui Lukács spre întărire. Și le-a întărit Lukács, dacă i-au dat 1 milion și 500.000 coroane mită, pe sama cassei partidului „muncii”, cu ajutorul căreia fac ei alegerile și din care plătesc foile ce slujesc partidul și își ung pe la gură pe toți slugoii! S'au apucat oamenii de zidit palatele de lipsă pe inzula Margit și au cheltuit milioane cu pregătirile, au dat sume grele la cei cari făceau pe mijlocitorii între ei și Lukács.

Intr'aceea Lukács cade, înecîndu-se în alta murdărie, în cea cu banii zmulși dela băncile din Pesta pentru concesiile de sare și cu cumpărările și vinzările de case din Zlatna, — și retragerea lui lăsă o pată mare pe banda de oameni fără vrednicie, aleși cu astfel de bani cîștigați pe căi murdare, ce să zic deputați în „munkapárt”, pe care se razimă tot guvernul de azi.

Veni Tisza. Pe Tisza îl luă frica, că după murdăria în care să înecă Lukács, o să iasă la iveală și asta cu casina, cu cuibul de stricăciune, de ruinare de familii, ce e gata să se deschidă chiar aci în Pesta, și, de frica scandalului, el zise: „Nu mai dăm voe casinei din vorbă să se deschidă! Deși le are toate gata! Ii dăm napoi banii, un milion și jumătate, bacșișul, mita, ce ne-a dat!”..

— Da, da, zic însă înfișătorii casinei, dar noi, știind că statutele întreprinderii noastre sunt întărite, este pe ele pusă iscălitura ministrului și așteaptă numai să ni-se dee la mină, — noi am făcut și alte cheltueli, afară de mita dată vouă! Trebuie să ne dați toți banii napoi, anume 4 și jumătate milioane! De nu, facem scandal, vă dăm pe gura lumii și vă bîgăm și la judecată! Că noi de nu aveam asigurarea capilor țării, a ministrilor vostri, și de nu vedeam iscălitura lor pe statute și de nu aveam asigurările secretarilor de stat Ieszenszky și alții, — noi nu cheltuiam așa potop de bani pe nimic!

Dar guvernul alîta nu vrea să le dee napoi!

Și s'a făcut un scandal și o țigănte, de rîsună iarăși țara de porcăria partidului dela putere, țigăntă și asta la iveală.

Societatea „Forgalmi“ a băgat pira asupra statului și și arătare de înșelăciune asupra secretarului de stat Ieszenszky, mâna dreaptă alui Tisza, și asupra fostului ministru Lukács. Căci ei le-au arătat hirtii și peceți și iscălituri în numele statului, — pe temeiul cărora societatea a făcut uriașele cheltuieli de pregătire. Și acum nu • lasă să-și înceapă întreprinderea.

Scandalul e așa de mare, încât partidele de împotriva au cerut să fie conchemată îndată dieta, pentru a să cere acolo samă ministrilor și „puternicului“ partid al „muncii“, mai drept al înșelăciunii, al jafului și al stricăciunii, — asupra acestor fapte de mișei!

Simbătă în 25 Oct. să începe desbaterea în dietă asupra acestei spurcăciuni a domnilor dela putere!

Pe patriarhul sîrb Bogdanovici — guvernul lui Lukács Jeszenszky-Tisza l'a împins în desnădejdea din care i-a venit tulburarea minții și moartea. Iaca cum: Guvernul i-a cerut să verse în cassa partidului muncii 400.000 cor. din averea bisericii sîrbești, ca „împrumut“. Și Bogdanovici a dat banii, pe care i-a mâncat „partidul muncii“, dar cînd a fost să-i dee napoi, le-a plătit Sîrbilor 285.000 cor. tot din averea bisericii lor, mestecîndu-se în socotelile lor și incurcîndu-le așa, ca să iasă, ca și cum și-ar fi căpătat acești bani napoi, fără a primi de fapt banii.

Iar cu 115.000 e datoare cassa partidului „muncii“ și azi bisericii sîrbești!

Pe Bogdanovici îl apucase frica de congresul bisericii sale, care o să-l tragă la răspundere pentru uriașă sumă cu care a lăsat ca guvernul maghiar să le jăfue biserica — și gîndurile astea i-au stricat capul și i-au adus moartea cea învîlîită în atîta taină!

— A mai ieșit la iveală și altă înșelăciune: cum guvernul a focmit pe un Evreu din Paris să publice articli de laudă despre Lukács și Tisza prin foile franceze și engleze, plătiind acelora peste 120.000 cor. sub titlu de anunțuri, — dar pe urmă jidovului nu i-au dat „provizia“, partea lui de cîștig, vre-o 12.000 cor. și acum și acela pîrește pe guvern pentru că l'ar fi înșelat să „lucre“, să l laude prin foi, să publice fotografia lui Lukács și Tisza însoțite de stihuri de mărire, — și acum nu-i dau banii că zic că n'a lucrat destul.

Ședința de Simbătă a dietei din Pesta va vintura toate aceste mișeli ale stîpînirii, care mai are obrazul a sta la conducerea unei țări și a fi „puzitorii legilor“...

Să-l fie rușine flecăruil prăpădit de Român care a volat pe deputații din această bandă zisă partidul „muncii“... Vedeti ce oameni mi-s?

Uriașă nenorocire a unui balon.

Vineri în săptămîna trecută a avut loc o grozavă nenorocire în Germania. Un balon militar, tip de-al lui Zepelin, zis „L. II“. (adecă Luftschiff II: adecă Balon II), în a cărei luntriță urcaseră 28 soldați, cei mai buni și curajoși zburători cu balonul, — a luat foc în aer! S'a aprins gazul și dela gaz benzina motorului și a explodat aprinzînd întreaga alcătuire, care a căzut jos omorînd pe toți 28 de ofițeri și soldați ce erau în luntria balonului! Îi stropise benzina și luase foc. Nenorociții au ars de vii și în cădere s'au făcut toți cocoloși!

Numai nainte cu vre-o lună „L. I.“ (Balonul I) a căzut în mare, potopînd alt rînd de soldați.

— Cu mașina de zburat s'a potopit Luni în săptămîna asta un ofițer onglez. S'a ridicat peste 1000 metri în sus, acolo l'a apucat un vârtej de aer în un vînt turbat, cara i-a dat mașina peste cap și a prăbușit'o la pămînt. Sermanul ofițer nu mai era jos pe pămînt decît o grămadă de carne prin care ieșeau oasele cu capul afară!

Lista dela Orăștie

pentru Monumentul-Vlaicu

a mai crescut cu următoarele contribuiri venite la administrația „Libertatea“:

Nicolae Gavrilă din Pianul-de-sus, cor. 2.10 fil.; Ioan Tăutan, m. cojocar din Dezna (comit. Arad), 1 cor.; Nic. Sedan din Petroșeni, 1 cor.; Nic. Buta, funcționar, Cherghio-sînmiclăș, 2 cor.; Filimon Daisa, de fel din Cetea (lingă Teiuș), acum lucrător în Hamborn în Germania, 6 cor.; Teodor George din Cicio-Cristur, 50 fil. Nicolae Mihut, Moroda, 1 cor.; Corneliu Rusnean, Cernăuți, 1 cor.

Din Nădăștia-de-jos au trimis prin Petru Georgeon, următorii:

Petru Georgeon, 1 cor.; Ioan Trențon, 1 cor.; Ioan Judele (Cucu), 1 cor.; George Stanciu, 50 fil.; Ioan Valean, 30 fil.; Ioan Muntean (clana) din Sîncraiu, 1 cor.; Iones Șinca epure, din Sîncraiu, 1 cor.; George Barboni din Batiz, 2 cor.; Romul Șinca, Batiz, 40 fil.; Adam Vlad, Batiz, 20 fil.; Mihai Trențon, 20 fil.; Nic. Morcoi, Batiz, 30 fil.; Adam Petroesc, Batiz, 20 fil.; Avram Georgesc, Calanul-mic, 1 cor.; George Georgesc, Calanul-mic, 50 fil.; Aron Uieș, Calanul-mic, 30 fil.; George Draia, Bățalar, 60 fil. Laolaltă: cor. 11.80 fil.

Din Brașov n'au trimis prin George Bureția următorii frați, lucrători la fabrica de petrol:

George Bureția, 50 fil.; Dum. Sacaroiu, 50 fil.; Ioan Gămulea sen., 50 fil.; Andrei Chiveraz, 50 fil.; Ioan Gămulea iun., 50 fil.; Vas. Velican, 50 fil.; Nicolae Mamulea, 50 fil.; Dumitru Hiroda, 50 fil.; Stefan Fulga, 50 fil.; Ioan Mamulea, 50 fil.; Constantin Pitiș, 40 Constantin Sulică, 40 fil.; Nic. Jenea, 30 fil.; George Priscu, 30 fil. — iar Vasile Stoian, Dumitru Mész, Nicolae Bărsău, Cornel Popp, Toma Sentionean, Dumitru Ploscă, George Florea, Nicolae Ploscă, Ioan Pernea, Iosif Preda, Stefan Gal, Nicolae Bureția, Ioan Brîndoiu, Ioan Vlaicu, Vasile Florea, George Pachichi, Nicolae Furir, Mihail Colcer și George Bănuță, 10 fil. De tot 10 cor. 10 fil.

Din Cluj ni-s'a trimis prin dl I. Vlad, dela „Poienarii din Cluj“, următoarele sume:

Ioan Vlad, 2 cor.; Ioan N. Vonica, 2 cor.; Constantin George, 2 cor.; Dumitru Muntean, 2 cor.; Nic. Branga, 2 cor.; Ioan George, 1 cor.; Ioan Beu, 1 cor.; I. Branga, 1 cor.; D. Vonica 2 cor.; I. Șerb.; 2 cor. G. Zaharie, 1 cor.; I. Suci, 50 fil. De tot cor. 18.50 fil.

Din comuna Banpotoc (peste Murăș de Piski) am primit pentru monumentul lui Aurel Vlaicu, prin Dna Grafiela Bogdan, soție de inv. următoarele daruri:

Sabin Bogdan, inv. 1 cor.; Grafiela Bogdan, soție de inv. 1 cor. Hortenzia, Dorina și Virgil Bogdan, școlari, cite 20 fil., Ilarie Sasu și soția, neguțator 3 cor. N. Bembea, primar com. 2 cor. Văd. Olari Andrei, 20 fil. Nicolae Dehelean I. Dumitru econ. 60. fil. Ileana Olariu 20 fil. Văd. Maria Cismașiu 10 fil. Văd. Evuța Iovan 60 fil. Evuța Cordoșiu 40 fil. Andrei Sofia 30 fil. Suma 10 coroane.

Indreptare. In colecția Orăștiei publicată în numărul trecut al „Libertății“, s'au strecurat citeva greșeli de peană (făcute de celce a copiat de pe lista originală), și anume: dl Nichifor Jura a dat 4 cor. și nu 1 cor. Familia dlui căpitan Ciucian 20 cor. și nu 10 cor., — ceea-ce prin asta se indreaptă, conform listei originale.

In jurul vorbei cu Monumentul

ce să se ridice lui Vlaicu, s'au ivit pîn'acum vre-o două păreri osebite. Ună e a dlui Gavril Todică (Geoagiu) care e de părere, că banii ce s'or aduna, să se facă din ei mai bine un Fond-Vlaicu pentru ajutat tineri buni pe calea meseriilor mai înalte, îndeosebi tehnica! De s'or aduna, zicem, 10.000 cor., acestea și-ar aduce 500—600 cor. pe an interese, tocmai cu cit ai ajuta foarte bine pe un tiner deștept și bun să se desăvîrșească în mecanică, — breaslă în care n'avem oameni aproape deloc.

Iar în România s'au ridicat două voci, cam la fel cu a dlui Todică, care nu zic să nu i-se ridice lui Vlaicu deloc monument, ci monumentul să fie modest, iar lingă el cite-un institut de crescut și adăpostit copii săraci de țărani, porniți pe calea meseriilor! Iaca ce spun cele doue voci:

Cele 2 voci cer, ca la Cîmpina și la Iași, unde e vorba să se ridice cite un monument lui Vlaicu, să se ridice lingă el cite un azil de crescut copii de țărani săraci în slujba binelui de obște, purtînd fiecare așezemînt numele: „Azilul Aurel Vlaicu“ și făcîndu-l astfel pomenit cu sfințenie în veci de veci!

13 Septembrie.

— In luarea aminte a tuturor. —

Zi de mare nenorocire pentru noi. In această zi plecase Vlaicu din București să treacă Carpații și căzu mort la poalele lor.

Poimîne, Simbătă în 25 Oct., să împlinesc 6 săptămîni dela ziua nenorocită.

In toate bisericile românești să se înalte parastase și să se dee privilegiu întregului popor a aduce și el o jertfă cit de mică ma-

căr, pentru pomenirea acestui suflet nobil, ce își perdú viața într'un avînt pentru un mare vis al marelui său suflet tiner...

Nu în colacii mari, nici în coliva scumpă ori luminile grele, să stee parada acestui parastas, ci în purtarea tasului (discului) pentru adunat daruri pentru Monumentul lui Vlaicu!

Suma să se trimiță de-adreptul la „Asociațiune“ în Sibiu. Cei-ce au cale a ne trimite bani pe foi ori pentru Calendare sau pe altceva, li pot trimite cu o cale și la noi, noi i-om trimite la locul lor. Numai să se adune și să se trimiță!

Nu uitați, oameni buni, de acest parastas și de purtarea discului pentru el!

Intre ALBANIA și SERBIA

lupta e sfîrșită. Albanzii nu mai dau pept cu Sîrbii, le fug din cale. Armatele sîrbești au înaintat în lăuntrul Albaniei pînă mai la mare.

Austroungaria a trimis provocare Sîrbiei să iasă din Albania! Că nu suferă să jină cuprinse hotare albaneze. Sîrbia s'a supus provocării și își retrage armatele, căci, zice, nici n'a avut gînd să cuprîndă Albania, numai i-a înțors împrumutul. Albanzii au năvîlit pe hotar sîrbesc, făcînd stricăciuni. Acum Sîrbii le-au dat o railă prin țară, făcîndu-le și mai mari stricăciuni. După asta ies și își lasă garnizoane mai tari la hotarele despre Albania.

Dela „fundațiunea ziaristilor“.

In decursul celor trei luni mai noue ale anului de față, (Iulie, August și Septembrie) au incurs la Fundațiune următoarele sume:

1 prin „Ardelaana“: dela Emiș Perseca și soția, Oravița 10 cor. dela „Vulturul“ Sănmărtin 20 cor. dela V. Petrașcu din „Lancrăm“, venitul unei petreceri, 60 cor. dela C. Tatu și soția, Sebeșul-săseșc cor. 19.40 total cor. 109.40. 2 prin „Banca de asigurare“ rata II. dela Societatea pentru fond de teatru 100 cor. „Agricola“ Hunedoara 50 cor. „Progresul“ Ilia 20 cor. „Cămpiana“ Mocs 11 cor. dela ospățul învățătorului N. Ianul cor. 42.40 dela I. Oprian, în loc de anunțuri de logodnă 20 cor. din vînzarea Monpgrafiei „Adeleana“ de Ioan I. Lapedatu cor. 704.38 total cor. 1037.78.

De tot au intrat în aceste 3 luni: cor. 1474.48.

Dela 1 Ianuar a. c. pînă la 30 Septembrie au incurs cu totul cor. 25,425.27 iar starea fundațiunii este azi de cor. 65,813.53.

Epitropia roagă băncile cari au primit Monografia „Ardelenei“ și nu o au rescumpărat încă, să trimeată costul ei de 8 cor. ca să se poată încheia socotelile acestei afaceri.

Tot esemenea roagă din nou pe acei domni și doamne cari au primit învîlări să aranjeze conferențe, producțiuni și petreceri în favorul fundațiunii, să binevoiască a lua inițiativile de lipsă pentru a spori și pe această cale fundațiunea, afit de mult avizată la sprijinul publicului român.

Sibiu, la 12 Octomvrie 1913.

„Epitropia fundațională“.

Povestea unei moșii nemeșești.

— O ia o bancă din Pesta, ca să nu cadă pe mâni naționaliste. —

Banca Altruistă din Pesta, a sărit de nou în ajutorul unei moșii nemeșești în Ardeal. Nu demult a cumpărat moșia unor scăpătași dela Șoimușul-murășean (lângă Deva), vre-o 1300 jugăre, — cu gând să colonizeze pe ea Ceangăi, pentru a întări, mi-te, maghiazmul în acest comitat prea românesc. Dar în zadar fine de moșie, că nu află Ciangăi cari să vină s'o iee. Ii e și azi pe cap. De aceea acum vrea s'o deie într'o mână cu cea dela Mintia, numai să aibă cui.

O foaie din Deva scrie despre moșia aceasta grofescă, ajunsă la dobă, următoarele:

Baronul Kemény a ajuns în strimtoare pentru că a întemeiat în Deva fabrica de mașini „Hungaria“, și ajutorul de stat de 50.000 cor. care putea să i-se deie chiar după lege, nu i-s'a dat — pentru că Kemény nu s'a putut închina partidului „muncii“, tiszaiștilor. Din ură politică, guvernul mai bine a lăsat să se pustiască o fabrică ungurească în Ardeal, decît s'o ajute în greutățile începutului cu care se lupta.

Cînd a ajuns acum la licitație, baronul avea numai datorii intabulate: 900.226 cor., iar cu camelele lor și cu celelalte datorii neintabulate, trece peste 1 milion și 100.000! Numai Jelzalog Hitelbankul din Pesta și Takarékpénztárul din Vașarhei, aveau de căpătat 700.000.

La licitația din 15 Oct. „Altruista-Bank“-ul din Pesta a venit să liciteze. „Altruista“ — zice gazeta maghiară — a pus mîna pe moșie, „ca să nu cadă pe mâni naționaliste“, — adecă pe mâni mîni cumva românești, — și a luat'o pe sama altui grof, Horváth Toldy László. Și anume, spune foaia H.-V.-megye au de gând să alătore la moșia dela Mintia și pe cea dela Șoimușul-Murășan, de vre-o 1300 jugăre, cumpărată cu gând de colonizare.“

Adecă, mă rog, și la Șoimuș a cumpărat „Altruista“ cu gând de colonizare, de a aduce pe ea Ceangăi ori Unguri de pe pustă, dar nu află, — că Ciangăii cari ar veni, sunt numai sarahoi, cari așteaptă să li-se deie moșiile pe nimic, iar cei cari au ceva prinde, — nu-și iau așa de ușor cortu'n spate să se bage sclavi băncilor „altruiste“, — și așa iaca fine de moșie și umblă cu ea după oameni, doar găsește vre-unul care din altruism să mintue pe „altruista“ de sarcina moșiei...

Dar cu moșia baronului Kemény, ci-că a pătî'o „Altruista“. Voind să lase de pagubă pe toți ceilalți creditori, (afară de cele doue bănci din Pesta și Vașarhei) cu 400.000, — dovadă că e foarte „altruistă“, — s'a pătîlit una bună și pe sine. Iaca cum: Banca a venit cu gîndul

să deie pe moșie pînă la 700.000, căci cu alita îi ieșeau ei socotelile de a cîștiga și ea și de-a fericii și pe groful seu Horváth Toldi, dar a făcut o mare greșală de socoată: Fiind moșia baronului împărțită în 5 hotare (în 5 cărți fundare), ea dat pe toate jugărele din toate hotarele tot cam un preț: cam 700 cor. de jugăr, doar pe cele din Veșel a dat mai mult. A dat anume: Pentru cele 671 jugăre din Mintia 446.000 cor. (ceva sub 700 cor. jugărul); pe cele 24 jugăre din Veșel, a dat 30.000 cor. (peste 1200 cor. jugărul); pe cele 171 jugăre din Bejan 120.000 (cam 700 cor. jugărul); pe 45 jugăre din Căinel, 42.000 cor. (cam 920 cor. jugărul); pe cele 110 jugăre de pe hotarul Deveii, a dat 55.000 cor. (500 cor. jugărul).

Acum, spune foaia din Deva groful Gyulai Sándor va da postofert pe moșia din Mintia, pe care Altruista a luat'o prea lesne. Dar pe celelalte, pe care le-a plătit chiar prea scump, i-le lasă pe cap. Că la Mintia se poate da, negreșit, mult mai mult de jugăr, decît a dat „Altruista“.

Va fi astfel o nouă licitație asupra Mintiei.

Am publicat aceste amănunte, pentru că oamenii noștri din partea locului, să știe în cît îi stă acelei bănci moșia din satele lor, — așa că, de ar ajunge a o vinde totuși între oamenii din partea locului, — să știe ce a dat banca pe locuri.

Că dacă nu azi, mine tot ajunge ele pe mâni românești!

Șpioni.

Iar au fost prinși doi șpioni ruși în un oraș austriac! Iată cum:

În orașul polon Prsemysl din Galiția (în Austria, spre hotarele Rusești) în una din cafenelele cele mai de frunte, în care umblau mai ales ofițerii, — de multă vreme slujea un chelner de plată, care prea avea purtări frumoase, domnești, și prea era cu ochi băgători de samă în jur de sine, prin cafea. Și mai avea și un frate acic care slujea și el ca chelner (chelner) de rînd.

Pe acești doi chelneri i-a arestat Vineri în săptămîna trecută poliția din Prsemysl, și făcînd cercetări la cvartierul lor, a aflat, că chelnerul cel de plată, nu era altul decît un Căpitan din marele stat major (stab) al armatei Rusești, iar „fratele“ lui, celalalt chelner, e un lăitnant rus!

Ca chelneri ei aveau privilegii a cunoaște pe toți ofițerii cari cercetau cafeneaua, a vedea care e om solid, la locul seu și care e vre un flușurat, chiar un stricat, pe care l'ai putea cumpăra și vinde. Ei vedeau care ofițer ajunge în strimtoare de bani, fie prin joc de cărți, fie prin petrecuții ce trec peste puterile pungii lui, și pe acela îi luau oarecum sub scutul lor,

dindu-le bani „împrumut“ și așa îndatorindu-și-i, împretinindu-se cu ei și așa cercînd a scoate cite-o taină de-a armatei dela ei!..

Dar se vede că dela o vreme prea să încrezuseră și prea merseseră departe cu ispitirea ofițerilor de cari credeau a se fi apropiat destul de bine, — pînă au trezit în aceia bănuială și i-au descoperit.

— În același timp se scrie din Lemberg (Galiția), că tribunalul de acolo a încheiat cercetările asupra unei a treia persoane, alui Leo Krzemjenski, arestat acum două săptămîni, ca bănuît de spionaj. Și cercetările au dovedit neîndoios, că și acest om era în slujba statului major rusesc ca șpion, de timp îndelungat și că multe taine însemnate de-ale armatei le-a vîndut! Ba din scrisorile aflate la el acasă prin fundul pulpitelor, se vede că a avut și ortaci.

Ce e scopul lor astfel de spionări? A cunoaște și țăriile și slăbiciunile armatei pe care o spionează, — ca la vreme de războiu să o cam știi de bună și de rea, să știi cum să te ații în calea ei!

Iar faptul că se descopăr atîta șpioni ruși prin Galiția, prin Austria, ba și în Viena, unde Rusia puse mîna chiar pe capul cancelariei statului major, pe colonelul Redl!, — arată că Rusia are lipsă de aceste descoperiri a tainelor armatei austro-ungare, căci cu aceste armate are ea să-și facă socoata într'un viitor poate nu prea îndepărtat!..

Un comisar konzistorial

trimis la frații din America.

Konzistorul din Sibiu a trimis pe părintele Constantin Proca din Rîșnov, ca comisar din partea sa, la Români gr.or. din America, dîndu-i însărcinarea a cerceta parochiile gr.or. din America, rînduirea lor, conducerea, și lucrarea preoșilor de acolo, — și peste tot i-a dat chemarea, a aduce bună ordine în viața bisericească a numărului fii ai acestei biserici, trăitori azi în America.

Lucru cuminte a hotărît konzistorul din Sibiu, și de va fi fost norocos în alegerea persoanei pe care o trimite, dacă părintele Proca va avea tactul de lipsă în greaua, foarte greaua sa chemare, — atunci avem nădejde a ajunge să mai celim și vești bune, plăcute, din viața bisericească și socială a fraților noștri duși în America, — căci așa cum azi e, de fapt nu e bine.

Azi puține știri de bine celim prin foile române americane, și multe despre scirbe, despre sfășieri, cerle, neînțelegeri și nesupuneri, — încît, mărturisim, totdeauna cu te amă luăm în mână o foaie americană, și foarte puțin celim din ea, doar listele cari vestesc o nouă injurătură a fraților între sine!..

S'ar părea că înșiși editorii foilor noastre americane, cred că foile n'ar fi foi, de n'ar fi așa pline de ocări, ori asupra unei Societăți, ori asupra Uniunii Societăților, ori asupra unui preot sau alt cărturar sau alt frunțar din o societate ori din o parochie. Și îndeosebi greco-orientalii se întrec în a se certa!

Părintele Proca are de împlinit o chemare foarte grea: înainte de toate a liniști, a domoli cumva patimile! — Că dacă asta una i-a reușit, apoi celelalte ar merge. Că poporul nostru de acolo e doar și el dornic de o viață obștească în ordine, în parochie, în Societăți în orașe. Dar azi s'a băgat multă vrajbă, cu drept și fără drept, între preoși și popor, apoi între preoși între sine, între preoși și societăți, așa că, zău, nu mai știi despre cine să zici o vorbă bună, ca să nu superi un legion de alții din jurul lui. De aceea și noi mai bucurăm făcînd decît scriem despre frații din America, căci nu ne mai putem orienta, pe cine să-l credem și să-l scoatem la iveală, fără a stîrni furtună de ură la zeci și sute de alți înși.

Și asta vine în mare parte din traiul rău dintre preoșii de acolo cu poporul credincios. Cînd preoșii vor trăi bine cu poporul, — se stînge și ura din jurul Societăților, a Uniunii, și de peste tot locul.

Dacă părintele Proca va pulea netezi și numai pe jumătate acest rău, — a împlinit o chemare frumoasă.

Fraților noștri din America le punem la inimă, să primească pe solul de pace cu bunăvoință, cu frăție, cu nădejde, ca pe un om ce cu bun gînd merge la ei, și să-i sară chiar toți în ajutor la facerea bunei rînduiri. Nu numai cu ponosuri, cu necazuri, cu cătrăneli să-l împresoare, ci cu înțelepciune în a face bună pace și frăție!

Ajute Dzeu la toți cîți intru asta se vor nizu!

400 lucrători îngropați de vii.

— Nenorocirea din o baie engleză. —

Mercuri, în săptămîna trecută, a avut loc o mare nenorocire în una din băile de cărbuni de piatră ale Angliei, în baia dela Cardiff. În o mină (gură subpămînteană) a luat foc gazul și a explodat (aprinde cu spargere) făcînd o grozavă pustiire în mină și incîndu-o în fumul grozav al aprinderii, — pe cînd în lăuntrul ei lucrau peste 800 lucrători, din cari vre-o 400 au putut fi mîntuiți, ceilalți 400 au fost oarecum îngropați de vii, înecați de fumul greu ce te arde pe pept, al exploziei. Iacă cum s'a petrecut feroasa nenorocire:

Pe la șase ore dîminea, o puternică detunătură răsună în Abor-Valley, unde se afla unul din puțurile, fîntinile ce duc în jos, ale

minei „Universal Colliery“. Pământul se cutremură în împrejurimi, și din toate părțile locuitorii din afară, din jurul băii, în frunte cu femeile și mamele băieților scoboriți dela 6 ore în mină, se îndreptară spre mină.

Zgomotul auzit și scuturarea pământului de cutremur, erau semne îndeajuns de cunoscute în țara minerilor, și nu mai lăsau nici o îndoială de cele ce să petrecuseră!

În mină după întâia explozie (bubuitură) puternică, urmară altele mai puțin îngrozitoare. Pe urmă prinzând putere focul! 931 de mineri (băieși) nu mai aveau pe unde să iasă.

Iute aleargă cete din cei de afară și începură lucrările de mîntuire. Dar explozia nimicise intrările în puț. Omul de pază se afla acolo mort, cu capul despărțit de trup. Tot felul de dărămături se ivise în gura minei prin care se înălțau coloane de fum.

Au trecut două ceasuri groaznice, fără ca nimeni să aibă cea mai mică știre despre cele ce se petreceau în adîncul minei. Stăpînea o liniște de mormînt, tăiată din cînd în cînd de plîsetele femeilor.

Numai din cînd în cînd mulțimea făcea lor vîrziilor de foc și doctorilor. Trenurile aduceau sute și sute de oameni la locul nenorocirii.

— În timpul acestei așteptări sfîșietoare, trupele de mîntuire lucrau sub pământ, cu mari greutate.

În partea de răsărit a minei, unde ventilația era încă bună, mîntuitorii descoperiră un mare număr de muncitori care se refugiaseră acolo și care nu pățiseră nimic. Le-a fost însă cu neputință să pătrundă spre ieșire unde flacărele pustiau.

La 11 ore, 327 de mineri au fost scoși vii, precum și 6 cadavre. Printre cei dinții scăpați cu viață se găsea și unul căruia-i spune Iacob Target. Omul acesta, nebun de bucurie, văzîndu-se scăpat, nici nu putu să povestească lămurit cum s'a petrecut catastrofa. Unii n'au suferit, doar o mare parte din mineri salvați sufară de arsuri mai mult sau mai puțin grave, de un început de asfixiune sau de șocuri nervoase. Starea unora e neliniștitoare chiar. Era grozav să vezi ce-i aci la gura minei: oameni lăcuți cu privirea sălbatică, cu pumnii strînși, cu pipa strînsă în colțul gurii: copii speriați care abia înțeleg cele ce se petrec; femei îngrozite, care abia și înăbușe plîsul cu hote.

Apoi cînd cu mari greutate mîntuitorii scot, prin o răsufătoare a băii, pe mineri la suprafață, ochii tuturor se măresc, cață figurile iubite, își în cu toții resuflarea și după ce l-au cunoscut, strigăte de bucurie și plîsete sfîșietare dacă cel scos e mort sau rănit.

Lucrările de mîntuire sunt foarte grele din pricina gazurilor cari se răspîndesc. Pînă la orele 9 seara, mîntuitorii n'au putut înainta decît

50 metri și minerii se aflau la 3 km. încă departe. Pînă la ora 10 seara au fost scoși 513 mineri; mai rămăseseră vre-o 418. Și focul urma să nimicească toată partea de vest a minei și, lucru fîoros, era cu neputință să pătrundă mîntuitorii la mineri pînă după stîngerea focului!

Tîrziu noaptea, s'a vestit oficial că nu mai sunt nădejdi a fi scăpați cei 413 din galeriile de vest! În jurul minei, unde mulțimea aștepta încă, se întinde desnădejdea.

Cei de față privesc o nenorocită femeie al cărei bărbat, trei frați și patru copii sunt toți în mină! Au murit poate toți de cea mai îngrozitoare moarte!...

Ce spun cei care au scăpat.

Unii dintre cei mîntuiți a putut să vorbească. Sydney Grepony, spune:

— Lucram în puțuri, (fînini adînci) cînd pe la 8 ceasuri auzii două tunături puternice, urmate de ivirea unei coloane groase de fum.

Deodată aerul se facu înecăcios și se ridicară nori de cărbune! Abia puteam să mai văd. Un băiețel care începuse să lucreze în mină abia de azi, se afla lîngă mine.

Ceva mai tîrziu, pompierii ajunseră pînă la noi și ne-au spus să plecăm de acolo. I-am ascultat. Mergînd, auzeam focul cum mistuia tot. Era îngrozitor. Deasupra noastră și în jurul nostru, pleznea totul, căldura era potopitoare și nu mai puteai răsufli!

În sfîrșit am ajuns în fundul puțului unde am așteptat vre-o două ore! Mulți mineri nu-și dădeau seama de cele ce se petreceau.

Băiețelul plîngea. I-am dat apă ca să se mai liniștească.

Apoi după cîșuri de cumplită teamă și așteptare, ne-au scos la suprafață, fiind noi în prejma răsufătorii prin care se putea da ajutor. De ceialaltă, vai de ei.

NOUȚĂȚI

Trupa Antonescu, care joacă în timpul de față prin orașele noastre Ardeleni, unguene și bănățene, a jucat la Orăștie Duminecă și Luni. Duminecă a dat două reprezentații, una după amiază cu prețuri reduse, ca se dea privilegiu și poporului să vină se vadă un joc teatral frumos (dar popor a venit puțin), iar seara a doua reprezentație. Seara sala a fost arhiplină, toate locurile vindute. Și la reprezentația de după amiază, ca și la cea de seara, am văzut un joc teatral cuceritor, pe alocurea zguduitor. Piese sunt bune, au fond moral sănătos, scofînd la iveală scaderile societății omenești, făcîndu-le uneori să rizi, alteori să te îngrozești de ele, în tot cazul să le vezi mai bine și să te ferești de ele.

Mărturisim, că toate cuvintele bune ce s'au zis și se zic despre această trupă teatrală, — sunt cu

totul îndreptățite. Trupa vine cu artiști de forță, pe cari a-i vedea jucînd, e o fericire!

Luni seara au jucat comedia „Poama crudă“ sau „O căsnicie“, vrednică a o vedea și a se gîndi asupra ei multe femei tinere, multe mame și mătușe, cari nu știu prejui pe bărbatul serios și muncitor, care n'are vreme să se țină de a face „petrecere“ soțioarei, a și-o alinta cu fleacuri dulci, pentru ce apoi nu e prejuit și stimat. Piesa a fost jucată admirabil!

Nu scoatem la iveală osebii persoanele trupei, căci n'am putea decît să le aminlim pe toate cu mare laudă, căci și persoanele mai tinere din trupă, joacă în chip mulțumitor, pe lîngă jocul desăvîrșit al marilor artiști Brezeanu, Antonescu, Costescu, dnele Ciucurescu și Antonescu, drele Sterescu și Rudeanu, cari se întrec în joc natural, cuceritor, frapant.

Mergeți Români, peste tot locul la producțiile lor, căci bucurie veți avea că i-ați putut vedea.

Indeosebi să nu întrelăsați a vedea piesa „Poamă crudă“ (o căsnicie).

Trupa Antonescu. merge și la Brad! În numărul trecut al „Libertății“ s'a scris, din greșală, că și Români din Zarand, să vină la Orăștie să vadă jocul trupei Antonescu, că nici la Brad n'are să meargă.

Îndreptăm greșala: La Brad trupa Antonescu va juca! Va fi acolo în 13 și 14 November. Așa dar Români dela Baită, Criștior, Baia de Criș, tot Zarandul, va avea plăcutul privilegiu a vedea teatrul acestei vrednice trupei, în inima Zarandului, în Brad. Acolo să grăbească toți cei iubitori de a vedea un teatru distins.

Turneul Antonescu.

Azi, Joi (23 Oct.), trupa Antonescu joacă a doua oră la Sebeșul-săsesc, mâine, Vineri (24 Oct.) a doua oră în Făgăraș. Iar ordinea mai departe a reprezentațiilor ei, e următoarea:

Sîmbătă 25 Oct., la Sibiu, tot la Sibiu în 26 și 27 Oct.

În 28. 29 și 30 Oct. la Arad.

În 2 Nov. la Alba-Iulia de nou.

În 3. 4 și 5 Nov. la Brașov.

În 7 Nov. la Lugoj.

În 8. 9 și 10 Nov. la Caransebeș.

În 11 Nov. la Lugoj.

În 13 și 14 Nov. la Brad.

În 15 și 16 Nov. la Abrud.

Pègoud, la Viena, și apoi la Pesta. Cutezătorul zburător francez, Pègoud, a fost deja la Viena și s'a produs cu zborurile lui peste cap, și dela Viena vine, pe 26 Oct. la Pesta. Din Viena se vestește, că Pègoud a făcut un zbor îndrăzneț pe cîmpul de zboruri dela Aspern. Peste 20.000 privitori, în frunte cu mai mulți Principi și Principese, au urmărit cu inima înghețată salturile mortale (dările peste cap) ce le făcea în aer pe de-asupra lor îndrăznețul zburător, pe care publicul privitor la coborîre l-a primit cu puternice urale. Din pricina grozavei mulțimi, Pègoud neputînd fi

văzut mai de-aproape, la stăruința comitetului arangeator, s'a urcat în un automobil și a încungiurat cîmpul de zbor, spre a fi văzut de toți, așa că prelulindenea lumea îl felicita, iar alții, în semn de bucurie, își aruncau pălăriile în sus și fluturau batistele! — În 26 Octombrie n. zboară în Budapesta.

Altruista... Atît în articolul din fruntea foii cit și în unul de pe pag. 4 vorbim repetit de o bancă din Pesta. zisă „Banca Altruistă“. Ca să înțeleagă și cetitorii noștri din popor ce va se zică asta, pomenim aci, că vorba „altruistă“ nu e unguenească, ci latinească. „Altruism“ înseamnă: iubirea deaproapei în formă așa de nobilă, încît să fii în stare a-ți jertfi și din al tău chiar, pentru a ajuta pe de-aproapele cel ajuns în lipsă! Om altruist se zice omului îndurat, cu inimă bună, jertfitor cît numai poate pentru ajutorarea altora...

O ceată de jidănași și „patrioți“ din Pesta, au speculat simțămîntul șovinist al politicilor unguri și au înființat în Pesta o... „Bancă Altruistă“ adevă gata a se jertfi pentru cei nenorociți, înțelegînd sub ei pe... ne-meșii Unguri nenorociți, cari se dau peste cap unul după altul... Are și ajutor de stat pentru această țintă a lucrărilor sale.

Acum întrebați-vă, intrucît banca „Altruistă“ din Pesta, a fost „altruistă“, cu inimă bună pentru deaproapele, în jurul moșiei dela Minthia, — cînd voia se lase de pagubă cu 400.000 felurite alte bănci și creditori singuratici, luînd toată moșia cu 700.000, în loc de vre un milion și 200 mii cît e vrednică și cît putea da pe ea!

Iaca cum și un cuvînt nobil, ca „altruismul“, ajunge a fi o caricatură, o hulă, pus în gura patrioților din Pesta și încăput pe mîna lor!

Coleră în Bobilna? Zilele astea, Marți, s'a dat de știre în orașul nostru Orăștie, că în comuna vecină peste Murăș, în Bobilna, s'ar fi ivit colera. Medicul de cerc Dr. Toth afirmă, că ar fi pînă acum vre-o 3 îmbolnăviri cu toate semnele de coleră, deși nici un caz nu e pînă acum mortal. Deocamdată nițică spaimă s'a băgat în oameni, și în orașul nostru a fost oprită aducerea de ori-ce lucruri de mîncare din Bobilna.

Ci-că în vreme de coleră mai mulți oameni mor de frică, decît de boala însăși. Noi am văzut pe un om din Bobilna și — nu ne-a fost frică de el, am mers și l'am întrebat ce-i cu colera dela ei? Și omul se vede a fi și el de cei ce nu vrea să știe frică de coleră, căci ne-a răspuns cam luîndu o în deșert:

— „D'apoi, domnule, suntem după culesul strugurilor. Strugurii au fost stropiți cu multă piatră vîntă; oamenii or fi mîncat prea mulți așa nespălați, ori vor fi beut must cam de pe fundul vasului, unde se așezase peatra mai tare și i-a apucat zgîrciurile și vomările. Dar noi nu credem se fie coleră!“

Deci Dzeu se fie cum spune acest proroc de sat și nu cum se tem doctorii că e. În scurt se va vedea.

— Că în țară colera nu vrea încă se înceteze, e adevărat. Știrile de Marți, în săptămîna asta spun, că la ministeriu de interne au sosit din țară știri despre zece îmbolnăviri noue în această zi.

În Ardeal s'au ivit pîn' acum cazuri numai în Cluj, și acum se vorbește de Bobilna de lângă Orăștie.

AVIZ! Doctorul Comșa lipsește din Săliște de Marți, 15/28 Oct., pînă Sămbătă, 25 Oct. v. (8 Nov. n.) a. c.

Convocare. Conform §. 8. din statutele „Societății de lectură în Deva”, se convoacă adunarea generală ordinară, a acestei Societăți, pe Duminică, în 26 Octombrie n. a. c., la 5 ore p. m., în localul Societății (institutul „Decebal”).

Deva, la 26 Octombrie n. 1913.

Dr. I. Dobre, preș.

Aviz! Cursul de cîntări bisericești la Orăștie să începe la 1/14 Noiembrie a. c. și să termine la 1/14 Aprilie 1914. Cei ce doresc a lua parte aci să se însinue la subsemnatul, pentru informațiuni, pînă la 20 Oct. v. (2 Nov.) a. c. Orăștie, 6 Oct 1913. Vasile Domșa, protopresbiter.

Cenzură. Dl Dr. Cornel Petroviciu din Toracul mic (comit. Torontal) a depus cenzura de advocat.

Advocat în Band. Am onoare a aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocațională în Bandul de Câmpie — (Mezőbánd). Cu toată stima: Dr. Aurel Rusu advocat.

Petrecheri.

Inteligența română din Vulcan și jur invită la marele concert cel va aranja cu concursul „Corului clericilor din cursul III-lea teologic al seminarului Andreian din Sibiu”, sub conducerea teologului din anul III Dionisie Socol, în sala hotelului Földi din Vulcan la 13/26 Octombrie. Inceputul la orele 8 seara. Venitul curat e destinat în favorul edificării „Seminarului Andreian” din Sibiu și a Bisericii gr. ort. din Vulcan.

— Reuniunea română de cîntări din Bistrița invită la Concertul urmat de dans cel va aranja Duminică în 26 Octombrie n. 1913 în sala cea mare dela „Gewerbeverein” cu concursul capelei militare a reg. c. și reg. Nr. 63 din loc sub conducerea măiestrului Herman Klee. Venitul curat e destinat „Reuniunii rom. de cîntări din Bistrița”. După concert dans.

— Atragem luarea aminte a publicului din loc și jur asupra anunțului dlui Alexandru Vărmăgean, tinerul maiestru pantofar ce și-a deschis atelier în Orăștie, în drumul țării, la stînga dela casa dlui D. Dobo. E un măiestru isteț și cu frumoase pregătiri în meseria sa, ciștigat în țară și în străinătate.

Opt lei scăpați din cușcă. Din Lipsca se vestește: Duminică noaptea un vagon al tramvaiului electric a izbit o căruță de menagerie, care ducea la gară 8 lei ai

circului „Barnum”. În urma ciocnirii, imblinzitorul de animale al circului a fost aruncat la mare depărtare, iar cușcile au fost sfărîmate. Cei 8 lei au eșit din cușci împrăștiindu-se pe străzi! Trecătorii cari se aflau la acea oră pe stradă, au fost cuprinși de o groază nespusă! Un leu a intrat într'un hotel, unde a fost împușcat de poliști pe gangul etajul I. Alți 4 lei au fost împușcați de poliști în stradă.

Trei lei au putul fi prinși de vii, cu ajutorul unei rețele de sîrmă.

Între lei împușcați este și „Abdul”, cel mai mare dintre lei cari îi au circurile de pe lume. Abdul a fost trîntit la pămînt de 165 gloanțe de revolver.

A iesit de sub tipar „Calendarul Național” pe 1914

și în săptămîna viitoare se începe expedarea lui!

E un calendar plin de cele mai interesante vederi, o oglindă mare a marilor întîmplări din a. 1913: El aduce între altele 12 mape (harte) ale țărilor din Răsărit, anume: *Mapa României mărite*, cu Cadrilaterul împreună; apoi: *Mapa Turciei* cit era înainte de a o rupe vecinii ei, și cit mai e azi. *Mapa Bulgariei* de înainte de războiu și cea de după războiu. (Aci să arată viu, cit era să cîștige Bulgaria, dacă avea minte a nu începe al doilea războiu, și cit a pierdut prin al doilea războiu! *Mapa Sîrbiei* înainte de războiu și cea de după războiu. Tot așa mapa Greciei și Muntenegrului înainte și după războiu. Așa că cetitorii „Calendarului Național” au icoane curate despre tot mersul și sfîrșitul marilor întîmplări ale anului 1913 în Răsăritul Europei!

Iar fiindcă România prin aceste întîmplări s'a înălțat neînchipuit de mult, mărindu și hotarele și venind în legături cu purernica Rusie prin planul căsătoriei între Principele Carol și o fică a Țarului, — Calendarul Național aduce chipurile tuturor celor ce au conlucrat la aceste mari întîmplări norocoase: Chipul Olgei, fiica Țarului, a Prințului Carol, a părinților sei, a Țarului și Țarevnei, apoi chipul Prințului Greciei care e vorbă să logodească pe Principesa Elisaveta; — icoana guvernului român, toți ministrii la un loc, cari au hotărît intrarea Țării în războiu pentru mărirea ei; Capii armatei române, cari aduseră mărirea Țării!

Apoi mulțime de vederi din orașele nou alipite României: din Turtucaia, Dobrici, Balcic, Silistra; chipuri de oșii române în Cadrilater, — și altele și altele!

E un calendar aleva Național, pe care frunzărindu-l, îți crește sufletul românesc de plăcere!

Prețul, ca și anul trecut: 40 fil. și 5 fil. de porto.

Celor ce iau mai multe, li se

fac scăderi la preț. Anume: 6 pînă la 12 exemplare luate pe bani gata, se dau cu 14 cr. (28 fil.) unul. Dela 13 ex. în sus, cu 22 fil. exemplarul, avînd însă fiecare a-și plăti porto pachetului la scoatere.

Săptămîna viitoare începem expedarea, dar în întîia linie merg celor ce trimit banii înainte.

Pe credit mai trimitem numai la buni cunoscuți, pe cari ni-i arată cărțile buni plăitori la foi, — și aceia toți plătesc fiecare calendar cu 4 fileri mai scump decît dacă ar trimite banii înainte. Adeacă: 6—12 exemplare, cu 32 fil. exemplarul, dela 13 ex. în sus (pachet închis, trimis cu fracht), cu 26 fil. exemplarul.

„Calendarul Păcălici” e și astan de tot hazul! Se vinde cu 30 fil. exemplarul. La cei-ce iau mai multe (dela 12 în sus) cu 20 fileri exemplarul.

POSTA REDACȚIEI

Petruț Ierarle în Deliblata. Ne-ai trimis o grămadă de poezii scrise cu ceruza mărunt și slab. Nu le putem ceti. Peste, tot, scrisori făcute cu ceruza nu ne năcăjim a le ceti. Scrieți-i-ne versuri populare puține și frumoase!

5 biblioteci populare

va sortii „Libertatea” la sfîrșitul anului de față, între acele comune, în care la acel timp, în Decembrie, va afla că merg cel puțin 20 de exemplare din „Libertatea”.

Și abonații de probă (cești cu 1 cor. pe lunile din urmă ale anului), să numără. Dacă macar cu a acestora împreună, merg cel puțin 20 de „Libertăți” în sat, — acel sat să pune pe lista tragerii la sortii, și 5, pe care cade soartea, vor primi cite o bibliotecă: un dulap de cărți, cu peste 120 cărți în el, de petrecere și de învățătură, — cari să slujească cu temeiul unei biblioteci românești în comună, la care se alerge cetitorii ca la o fîntînă fărmeacă, să-și adape sufletul cu cetiri plăcute și folositoare, luminătoare.

„Visul lui Vlaicu”, zugrăvit pe cărți postale de corespondență, să află tipărite în vinăt, frumoase, la „Librăria Națională S. Bornemisa” din Orăștie (Szászváros), cu 12 fileri una. Cel-ce ia mai multe, le capătă mai ieftine: 10 cu 1 cor. trimise franco pe postă, 20—25 cu cite 8 fil. bucata. — Scrieți la pretini și cunoscuți pe cărți postale de acestea!

Pentru regruși.

Recruții cari voesc să se pregătească pentru armată înainte ca, să le fie mai ușor serviciul, să comande dela „Librăria Națională” S. Bornemisa, Orăștie, cartea cea mai de lipsă la miliție, așa numita

„VORSCHULE”

sau Școala pregătitoare pentru pușcat. Cartea aceasta e foarte folositoare pentru fiecare soldat și are de ea neapărată lipsă fiecare sarge pentru instruirea soldaților.

Prețul: 45 fileri franco.

Cele mai plăcute cărți populare.

Fiindcă mulți cetitori din popor ar cumpăra cite-o carte și nu prea știu care e mai potrivită pentru priceperea lor, — și fiindcă dragostea pentru carte numai prin aceea să poate hrăni în oameni, dacă cartea pe care au dat banii le face o plăcere care-i îndeamnă a avea și alta!, — dăm aci citeva mănunchiuri de cărți alese, un mănunchiu de cărți de poezii, altul de povești, altul de glume și anecdote. Înșirăm numai cărți aievea bine scrise și pe înțelesul poporului. De cele ieftine și și de cele mai scumpe.

1. Povești.

	Preț
Povești de I. Creangă, vol. I.	30
„ Moș Nichifor și alt., vol. II.	30
„ Stan Pățitul și alt., vol. III.	30
„ Harap Alb și alt., vol. IV.	30
„ Din copilărie, vol. V. și VI.	60
Fata Craiului din Cetini, poveste în versuri de G. Coșbuc	8
Fulger, pov. în vers., Coșbuc	10
Povești alese, de Andersen	30
Paserile noastre și legendele lor, de Fl. Marian	30
La gura sobii, de D. Stăncescu	30
Povești de Crăciun, foarte frumoase	30
Carte de chipuri fără chipuri, de Andersen, scurte istorii draguțe	30
Poveștile Peleşului, de Carmen Sylva (Regina României) foarte frumoase	60
Povești, de frații Grimm, foarte frumoase	90
Ce n'a fost și nu va fi.	8
Pipăruș Petru, de I. T. Mera	16
Tei legănat, etc.	16
Flori și Povești, de Dragoslav	20
Vlad și Catrina, poveste	10
Nuștiu-Împărat, poveste	24
Viața și pildele lui Esop	30
Povestea celor 7 spînzurați, Andreev	30
Poveste, de Gogol	30
Povestea lui Ignat, de S. Moldovan	6
Căldărușa cu trei picioare, poveste	16
Scăpătoarea, de Andersen	8
Păcală în satului lui, poveste	20
Zina-Împărăteasă și peana ei aleasă	24
Legendele Românilor, povești minunate, de P. Ispirescu	150
Povestile unchiașului sfătos, de P. Ispirescu	150
Pe lângă vatră, de I. Adam	150
Povești Ardelenești, de I. P. Reteganul, 5 cărticele cu 30 fil., toate laolaltă	250
Halima, sau 1001 nopți, 4 volume mari, cite cu cor. 150 un volum, toate	600

☞ Toate aceste cărți să capătă, pe lângă prețurile arătate mai sus, dela „Librăria Naț.” a dlui S. Bornemisa, Orăștie (Szászváros).

— Cînd trimiteți după 1—2 cărți, puneți peste prețul lor, și bani de postă, anume: la cărți mai mari cele cu preț de 1 cor. ori mai scumpe), cite 20 fileri pentru una, la cele mai eține (cu 30—60 fil.) cite 5 fileri de, una, și la cele mici de tot (de 20 fil.) de 10 fil., etc.), cite 2 fileri de una.

Librăria trimite cărțile, dar nu ia chezeșie că nu să pierd pe postă. Cele pierdute, nu le trimite a doua oară. Cel-ce vrea să fie sigur că nu să pierd, — să pună încă 25 fil., pentru a să da cărțile recomandat, asigurato că nu să pot perde.

Cine cere mai multe cărți, poate să nu pună bani de postă, că i-se trimite ca pachet neplătit, și plătește posta la scoatere.

Două volume noue

„Alte vremi“, schițe și nuvele de Gheorge Stoica, volum mare, de 19 coale tipar, cuprinzând 17 bucăți literare, scrise în o limbă îngrijită și tractând subiecte alese, a căror cetire e o plăcere. Prețul 2 cor. și 10 fil. de porto.

„Floarea Betuliei“ este numele unui roman descriind lucruri și fapte din străvechile vremuri biblice, din timpurile asiro-babiloniene. E un roman foarte frumos, scris de un talentat romancier ungar Stefan Lazar, tradus în românește de dl Al. Ciura, prof. și scriitor, Blaj. Din ungurește în românește se traduce foarte puțin, pentru neplăcerea ce o simte publicul cetitor român față de ce e unguresc, — acest roman a fost însă aflat de distinsul scriitor Al. Ciura, așa de bine scris și cu povestire din străvechile vremi biblice, încât l'a aflat cu totul vrednic a-l traduce și în românește. „Librăria Națională“ l'a scos în volum. E de 14 coale tipar, și să vinde cu cor. 1'80. Il recomandăm cu căldură iubitorilor de romane.

Foarte frumoasă

e icoana națională:

„Intrarea lui Mihai-Viteazul în Alba-Iulia“

pusă în vânzare de Librăria Națională din Orăștie. E icoană mare, de 60 cm. lată, 45 cm. înălțime, lucrată în colorii arătând pe Mihai cum vine calare încongiurat de generalii săi, și intrând prin poarta de sus a cetății, unde-i iese în cale Episcopul catolic și mai marii cetății de-l primesc închinându-i-se. Clipă mareață, doar cea mai marează în istoria neamului nostru!

Prețul icoanei e: 2 cor. 50 fil. trimisă franco, sau 2.75 franco-recomandat (când ești sigur că nu ți se perde pe postă). Cel ce ia 10 deodată, le capătă cu 21 cor. franco!

Tot așa de frumos și mare, și tot cu același preț să capătă dela aceeași Librărie: Chipul eroilor dela 1784:

Horia, Cloșca și Crișan!

Cumpărați-le cu toții și n'o să vă rău pară de banii dați pentru ele!

Chipul lui Vlaicu

(cap și pepi) în mărime naturală, executat artistic, să capătă cu 6 coroane exemplarul, la subscrierul:

Eugen Róna,
fotograf, Orăștie,
Str. țigului 4.

5—5

Nou măestru pantofar român în Orăștie.

P. T.

Subscrierul aduc la cunoștință Onor. public din loc și jur, că cu 1 Octombrie n. mi-am deschis un

atelier de pantofărie,

în Orăștie, pe Drumul țării Nr. 10 (la stînga de casele dlui Dr. Dobo).

În atelierul meu să pregătește tot felul de încălțăminte: ghete pentru domni, dame și copii, precum și reparaturi cu prețuri moderate.

Pentru lucru și material bun garantez!

Rog binevoitorul sprijin al Onor. public, semnez

Cu toată stima:

Alexandru Vărmăgean
măestru pantofar în Orăștie.

Casă de vânzare.

Casa din Orăștie Ulița-Lungă Nr. 2 avînd 5 odăi și 1 cugnă, apoi grajd, curte fintină cu pompă,

e de vânzare

din mână liberă. Una din odăi e întocmită ca local de prăvălie, cu ușă în stradă.

Pentru informații mai deaproape a se adresa la proprietarul:

Ioan Glodariu

proprietar, în Ludoșul-mare
(posta Apoldul mic: Kisapöl)

(1133) 1—2

Anul I. și II. dn „BOBÎRNACI“,

dînd cîte un volum de 100 pagini, cu mii de glume, umor, satiră, — foarte producătoare de haz, — le avem legate în volume deosebite, pe care le vindem cu 35 cenți unul, trimis franco recomandat la America.

Administrația „Libertatea“

în ORĂȘTIE (Szászváros)

sau la Librăria Națională, tot aici.

Fabrica Română de lumini

de ciară alui Ioan I. Moga din Poiana (Polyán, Szebenm.) face cunoscut că pregătește și vinde tot felul de lumini de ciară albe și galbene și cu flori, pentru biserici și pomeni.

Mă rog pentru binevoitorul sprijin al onorațiilor preoți, negustori și epitropi.

Cumpăr

ciară curată de albine

în cantități mari cît și mici, ceea ce aduc la cunoștința stuparilor! (1131) 2—3

Moara dela Căstău,

cu două petri, să va da în arîndă pe timp de 3 ani de zile, plin licitațiune publică, ce să va ținea Duminică în 13/26. Octombrie 1913, la orele 2 d. a.

Prețul strigării 1000 cor. Licitanții au să pună vadiu de 10%. Să primesc și oferte în scris. Condițiile să pot vedea în cancelaria comunală în orele oficioase.

Căstău-Kasztó (p. u. Szászváros), la 14 Octombrie n. 1913. (1126) 2—2 Primăria comunală.

VIN VECHIU

calitate foarte bună, de masă, — să află de vânzare la subscrierul, în mic și mare.

Prețuri foarte convenabile. Cei ce fac ospete, cruță mult luînd vinul la mine!

Emil Andrae,

(1129) 2—3 Orăștie, str. Schmidt 7-a

„ATELIERUL DE ȚESĂTURI ȘI CUSĂTURI ROMĂNEȘTI“

Din ORĂȘTIE (SZÁSZVÁROS)

Dă împrumut: pentru serate și baluri:

porturi femești: de Orăștie, Pădureancă și Tulgheș, pentru taxa de folosință a costumului cor. 10.— plus spesele de porto. Costume de Călușeri pentru taxa de folosință a unui costum cor. 5.— plus spesele de porto.

(1134) 1—

Are de vânzare:

costume complete port de Tulgheș à cor. 100.—
costume complete port de Orăștie à cor. 160.—
costume complete port de Pădureancă à cor. 120.—

— Primește comande de tot felul și execută după modele din Atelier. —

Prăvălie nouă în Turda.

Atragem luarea aminte a on. public român din Turda și jur la prăvălia nouă de specerie deschisă în piață (în locul fostei prăvălii alui Bologa, lingă ospăteria lui Becski).

Aranjînd cu totul din nou prăvălia după recerînțele de azi; vom avea în vedere a servi onoratul public în mod cinstit, cu preț moderat, marfă bună.

Rugăm onoratul public român a ne sprijini!.. căci în deschiderea prăvăliei am contat cu totul la ajutorul și sprijinul prețios al publicului românesc.

Cu stimă deosebită,
Hossu și Urcan,
comercianți.

Casă de arîndat.

Casa din ulița mare a Vinerii, în fața bisericii, potrivită de prăvălie, avînd 3 odăi mari, — e de arîndat.

A se adresa la subscrierul:

Aron Herlea

(1128) 2—2 Vinerea (Felkenyer).

Învățacei.

2 băieți, dela 14 ani în sus, din familie bună, să primesc ca învățacei, la:

Petru A. Moga

franzelar în Blaj
(Balázsfalva)

(1091) 8—10

Un proprietar de prăvălie

în apropierea Clujului, om mai în vîrstă, dorește cunoștință cu o femeie serioasă, fără copii, cu scopul de a se căsători, și a chivernisi împreună prăvălia, ce reprezintă avere de 30.000 cor. Viitoarea soție să aivă un capital cam de 10.000 cor. — Răspunsurile a se trimite la administrația „Libertatea“, pe adresa R. M.

(1131) 2—3

Casă cu 3 odăi,

cugnă, pivniță și șopron mare, sură, două cotețe, curte frumoasă cu 2 despărțăminte, etc. aflătoare în strada Lungă din Orăștie, e de vânzare din mână liberă.

Doritorii a o cumpăra să se adreseze la Gerasim Bota, în Petrifălău No. 36. (Peterfalva, (1132) 2—3 p. Szászsebes)

VINURI vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos), PETRU BENEĂ, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lingă prețurile cele mai moderate!

Vinuri vechi: Vin alb 82 fl., Rizling 86 fl.,

Roșu 1 cor. Siller 78 fl.
Carbenet 1 cor. 10 fl.

Vinuri noi: Alb 58 fl., ȘiHer 60 fl., Rizling 62 fl.

Rachle de trevere (comină) K. 1.60.
Rachle de comină, specialit. K. 2.20.
Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să expediează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. Vase împrumutate pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez:

PETRU BENEĂ,
proprietar de vii în Șiria
Világos, (Arad. m.) (947) 11—

OLIVIU PASCU,

= inginer diplomat =
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS
Strada Berilului Nr. 8.

Întreprinde ori-ce lucrări tehnice și anume:
măsurări de pământ, de păduri, parcelări,
corecții de hotar, brazde, cit și desemnări
de mape și schițe.

Pregătește planuri și preliminare privitoare la
ori-ce-fel de clădiri și alte lucrări; edifică
vile, case de locuit, clădiri economice,
plafonate, și poduri de betonarmat, șosele,
trenuri normale, trenuri economice și in-
dustriale, canale, apeducte, jilipe, etc.

Interesații sunt rugați a să adresa cu incre-
dere firmei, care cu plăcere le va sta la
dispoziție!

20-28
(1023)

Caut vânzător

În crîșma mea din Vinerea, a-
flătoare în strada principală a
comunei. Să o conducă de sine,
avînd a da samă de ce a vin-
dut și avîndu-și procentul seu
de cîștig. Îi dau 5%.

Să cere se aibă 600 cor.
cauție.

Amănuntele tocmeii le află
dela subscrisul:

Aron Herlea
Vinerea (Felkenyér).

(1127) 2-2

„Compagnie General Transatlantique“

Linia Franceză

Linie regulată directă
de vapoare repezi,

Havre—Newyork

și

Canada

peste Basel (Elveția) și Paris.

Cancelarii:

Budapesta, VII. Barós-tér. 15.

Telefon: József 14-97.

(1033) 17-26

CASSA DE PĂSTRARE (Reuniune) IN SĂLIȘTE

AVIZ

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște,
primește depuneri spre fructificare

cu **5 și 5¹/₂ %**

după mărimea sumei și termenul de abdicere.

Darea de interese o plătește institutul.

(1042) 15-20

DIRECȚIUNEA

ARDELEANA

institut de credit și economii în Orăștie.

Primește depuneri
spre fructificare cu **5, 5¹/₂ și 6%**

după mărimea sumei, termenul de abdicere și
după natura depunerii.

Darea de interese după depuneri o plătește
institutul.

(1109) 5-5

Direcțiunea.

Librăria diecezană din Arad

anunță, că întrînd în legături cu un sculptor re-
numit, i-a succes să cîștige în execuție frumoasă
și succasă

BUSTURILE

următorilor bărbați mari ai neamului nostru:

Andrieu Mureșan, Yasilie Alexandri,
Mihail Eminescu, Yasile de Stroiescu,
Traian, Avram Iancu, Horea, Cloșca,
Crișan, Mihai-Viteazul și A. Ylaicu.

Busturile sunt de mărimea 40×24 cm.

Bucata din cement englez, costă 5 cor.
— din gips, 4 cor., — iar bronzat 6 cor.
Seria completă (11 buc.) comandată deo-
dată, execuție cement englez, costă 44
cor., — din gips 33 cor., — iar bronzat
55 coroane.

Cei-ce comandă seria completă sunt rugați, ca
pentru cruțarea speselor de transport. cu ocazia
comandei să indice pe lîngă posta ultimă și gara
mai apropiată.

Comandele sunt a se adresa:

Librăriei diecezane, Arad, Deák Ferenc 35.

(1108) 5-5

13 jugăre de pământ în hotarul Hațegului

și împreună cu ele casa de lo-
cuit, cu curte mare, frumoasă,
— de vinzare din mână liberă.
A să adresa la proprietarul:

Romulus Popescu
(1121) 3-4 în O-pîskl, poșta Pișkl.

Carol König

pictor de odăi,
de firme și zidiri,
ORĂȘTIE, Piața riului Nr. 7.

(1086) 25-26

CAPITAL SOCIAL Coroane 1,200.000.

Giro-Conto la „ALBINA“ — Posteparkassa ung. 29.349

„Banca Generală de Asigurare“ societate pe acții în Sibiu
(Nagyszeben) — este:

întîia și singura bancă de asigurare românească,
înființată de băncile românești de împrumut din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunei: Parteniu Cosma, directorul-executiv al „Albinol“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca Generală de Asigurare“ face totfelul de asigurări în deosebi: asigurări contra pagubelor
din foc și asig. asupra vieții în cele mai favorabile combinațiuni.
Asigurările să pot face la oricare bancă românească (Institut de credit), precum și la agenții și bărbații de
încredere al Societății. — Prospecte (îndrumări și lamuriri), tarife și informațiuni să dau gratis și îndată.

Persoanele cunoscute ca acționari buni și cu legături, pot fi primite ori-cînd în serviciul Societății.

„Banca Generală de Asigurare“ dă lamuriri gratuite în ori-ce treburi de asigurare,
fără deosebire că acele asigurări sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze la: „Banca Generală de Asigurare“, Centrala din Sibiu—Nagyszeben
ori la Agenturile ei principale din Brașov (fil. „Albina“) și Arad (József-Börzsöny-ut 1/a).
în Orăștie la „ARDELEANA“ (di Simion Dămilaș, funcționar).

Telefon Nr. 188

Telefon Nr. 188

26-1210101